

Bár Albizottságunk életéről és munkájáról időnként hírt adhattunk nemzetközi fórumokon és szakmai orgánumban is (ISCHE-konferenciák; Paedagogica Historica stb.), elégtelennek tarthatjuk nemzetközi kapcsolatainkat, illetve jelenlétünket a nagyvilágban. A következő években erre is több figyelmet, nagyobb energiát kell fordítanunk.

Sajnálatos paradoxon, hogy az 1991 óta – Albizottságunk kiadványaként is számon

tartott – Neveléstörténeti Tájékoztató megjelenítését – anyagi és szervezési okok miatt – éppen az 1996-os évben szüneteltetni kényszerültünk. A Tájékoztató újjászervezése, újraindítása – a hazai neveléstörténeti forráskutatás és forrásközlés központi hazai műhelyének megteremtésével együtt – ugyancsak a következő időszak egyik kiemelt albizottsági feladata.

Kelemen Elemér

A szakmai együttműködés értéke

Az MTA Pedagógiai Bizottsága Pedagógusképzési Albizottságának beszámolója

Az 1994–96-os akadémiai ciklus végén valamennyi munkabizottság elkészítette beszámolóját. Az alábbiakban részleteket közlünk a Pedagógusképzési Albizottság tapasztalatait összefoglaló értékelésből. (1)

Az Albizottság az 1994–96-os időszakban a következő témákat, illetve előterjesztéseket vitatta meg:

1. *A pedagógusképző műhelyek tapasztalatai;*
2. *A pedagógusképzés helyzete;*
3. *A tanárképzés fejlesztésével kapcsolatos állásfoglalás;*
4. *A tanárképzés aktuális kérdései és fejlesztési perspektívái;*
5. *A műszaki pedagógusképzés rendszere (különös tekintettel a képzési követelményekre).*

A témák felsorolása is mutatja, hogy az Albizottság igyekezett közelebb férkőzni a pedagógusképzés gyakorlatához. Fontosnak tartottuk újabb, az érdekeltek által igazolt tapasztalatok feltárását, hogy az új *Felsőoktatási törvény* (és a témában kiadott végrehajtást segítő, módosító határozatok sora) ezek figyelembevételével szülessenek meg. A Főbizottság a (közoktatási és felsőoktatási téma-) vitákban folyamatosan igényelte tevékeny közreműködésünket.

1995 decemberében – minden előzményt mérlegelve, élénk viták után – megszületett a Pedagógiai Bizottság *A tanár-*

képzés fejlesztésének időszerű kérdései című állásfoglalása.

Az állásfoglalás szövege eljutott a főhatóság különböző főosztályaira, de – a benne leírt problémák megoldására vonatkozóan – érdemi visszajelzést nem kaptunk. Ennek egyik oka bizonyára az, hogy a pedagógusképzés a felsőoktatás fejlesztési koncepciójában eleve nem kapott súlyának megfelelő helyet. További ok lehet az is, hogy az általunk (is) többször felvetett makacs problémák megoldását egyre későbbre halasztották. Az állásfoglalásban érintett kérdéskörök nagyobb része a mai napig időszerű, a fejlesztő lépések megtétele egyre sürgetőbb. Vegyük sorra a legfontosabbakat:

1. *A törvényi szabályozás nem eléggé hatékony, nem képes a tanárképzés követelményeit érvényesíteni.* A felsőoktatás és az egyetemvezetés a kérdést általában periférikusan és nem rendszerszemlélettel kezeli. Az intézményi autonómia ellehetlenítette a tanárképzést. Magas szintű, a pedagógusképzés ügyéért felelős állandó bizottság felállítását javasoltuk. Ez a bonyolult témakör semmiképp sem szorítható a revíziós területek határai közé.

2. *Az egységes tanárképzés kialakítása-
kor nem sikkadhatnak el a tartalmi kérdé-
sek, a pedagógiai kultúra és a pedagógus
mesterség fejlesztésének problémái.* Meg-
állapítható, hogy a képzés tartalma mind
az egyetemeken, mind a tanárképző főis-
kolákon megújításra szorul. Éppen ezért a
fokozatos fejlesztés elvének megfelelő
akkreditációs folyamatban kell biztosítani
a képesítési követelményeknek megfelelő
képzési színvonalat.

3. *Tisztázandó az egyetemeknek és a fő-
iskoláknak a továbbképzésben betöltött
szerepe.* A pedagógus-továbbképzésre vo-
natkozó jogszabályt az MKM felsőoktatási
és közoktatási szakterületeinek egységes
konceptiója alapján, szoros együttműkö-
déssel lehet megalkotni. A kialakuló piacot
e téren a szakmai illetékességnek kell kor-
látoznia.

4. *Sürgető teendő az egységes tanárkép-
zési követelményrendszer kormányrende-
letbe foglalása és kiadása.* A képesítési
követelmények hivatottak az intézmény-
rendszer különböző ágazataiban folyó
képzéseket a kimeneti oldalról szabályozni.
Ez biztosíthatja a diplomák megfelelő
színtonalának állami garanciáját, és erre
alapozható az akkreditációs munka is.

5. *Biztosítani kell a modernizációhoz
szükséges anyagi és szervezeti feltételeket.*
Kialakítandó a pedagógus-kutatás (ezen
belül a pedagógusképzés-kutatás) megfe-
lelő kutatóintézeti háttere. A tanárképzés-
ben oktatók régi és jogos igénye a rendsze-
res szakmai továbbképzés megszervezése.
Ez a feladat leginkább a pedagógus kutató-
bázis működéséhez kapcsolható. A tanár-
képzéshez és az új típusú pedagógus-to-
vábbképzés megvalósításához az egyete-
meken olyan szervezeti egységeket szük-
séges kiépíteni, amelyek biztosíthatják a
tanári képesítés követelményeinek megva-
lósulását, célszerűen összehangolva és ko-
ordinálva a különböző elméleti stúdiumo-
kat és gyakorlatokat, szervezve a régióban
folyó pedagógusképző, -továbbképző és
oktatásfejlesztő tevékenységet.

A vitatémák, helyzetelemzések makacs
visszatéréséből és az áthúzódó, országos
érdekű feladatok sorából, egyre feszültebb

állapot rajzolódik ki. Az MKM legújabb
időtervének ismeretében remélhetjük,
hogy az egységes tanárképzés követel-
ményrendszerét a jelen tanévben végre ki-
adják, az intézményrendszer átalakítására
(integrálódására), valamint a pedagógusok
általános és kötelező továbbképzésére vo-
natkozó döntések pedig a következő tan-
évben napvilágot látnak.

Az Albizottság munkatervének megfe-
lelően tevékenykedett. Igyekezett megfe-
lelni a Főbizottság elvárásainak. Az elért
eredménnyel mégsem lehetünk elégedet-
tek. Ennek oka elsősorban a pedagógus-
képzés korszerűsítésének elakadása, a ja-
vasolt fejlesztő lépések elmaradása, illetve
késése.

Az Albizottság tagjai úgy értékelték,
hogy számukra a folyamatos együttműkö-
dés lehetősége, és a képzési színtereken le-
bonyolított tapasztalatcserék élménye volt
a legértékesebb. (2) Kétségtelen, hogy az
Albizottságnak továbbra is szerepet kell
kapnia a pedagógusképzés és a közoktatás
modernizációs folyamatának továbbvitelé-
ben. Ugyanakkor a jövőben még határo-
zottabban kell törekednie a pedagógus-
szakma és a pedagógusképzés kutatási és
oktatási problémáinak nyomon követésé-
re, valamint a tanszékek eredményeinek
bemutatására. A részletes munkaprogram
összeállítása természetesen már az
1997–1999-ig tartó, következő tervciklus-
ra újjáválasztott Albizottság feladata lesz.

Vastagh Zoltán

Jegyzet

(1) Az Albizottság tagjai: Balogh László (KLTE);
Bollóné Panyik Ilona (Bp. TF); Brezsnaynszky László
(KLTE); Falus Iván (ELTE); Fáyiné Dombi Alice
(JGYTF); Kocsis Mihály (JPTE); Meleg Csilla
(JPTE, a bizottság titkára); Pukánszky Béla (JATE);
S. Faragó Magdolna (MKM); Tóth Béláné (BDMF);
Trencsényi László (OKI); Varga Lajos (BME);
Vastagh Zoltán (JPTE, a bizottság elnöke).

(2) Legemlékezetesebbek: a Tanárképzők Szövetsége
Pedagógiai Szakosztályának rendezvényei, a TKSZ
műhelytalálkozói, a JPTE Tanárképző Intézete és az
MTA Pécsi Területi Bizottsága közös konferenciája
(1995. december 5., 6.), illetve a BME Pedagógiai In-
tézetének felolvasóülése (1996. november 27.).